

Vi kan stänga två kärnkraftsreaktorer

Expressen den 15 juli 2014

Ja eller nej till kärnkraften är en av de frågor som tydligt skiljer partierna åt inför höstens val. Miljöpartiet vill avveckla den snarast möjligt, alliansen är positiv till att ersätta gammal kärnkraft med ny, medan Socialdemokraterna söker en blocköverskridande överenskommelse.

Miljöpartiets förslag att lägga ner minst två kärnkraftsreaktorer redan nästa mandatperiod har fått stor uppmärksamhet. Från alliansen hävdades det i våras att ett avvecklingsbeslut skulle dränera de svenska hushållen på resurser. Miljöpartiet anser å sin sida att det svenska elöverskottet ger möjlighet att stänga ner några av de äldsta och farligaste reaktorerna.

I kärnkraftsdebatten framförs alltså motstridiga uppgifter för vad en avveckling skulle innebära ekonomiskt.

För att bedöma följderna av att lägga ner svensk kärnkraft har vi beräknat vad som skulle ha hänt med elpriserna om man hade stängt ner de två äldsta reaktorerna, Oskarshamn 1 och 2, redan under innevarande mandatperiod. Vi har räknat fram priseteffekterna på ett unikt sätt genom att plocka bort produktionen i dessa reaktorer från den nordiska elbörsen Nord Pool Spot och beräkna nya marknadspriser timme för timme under 2011-2013.

Enligt våra beräkningar skulle bortfallet av kärnkraft från de två minsta reaktorerna kosta cirka 320 kronor per år för en eluppvärmd villa. Den genomsnittliga prisökningen för perioden som helhet motsvarar då 3,6 procent.

Oskarshamn 1 och 2 är de minsta reaktorerna i Sverige och har överlag haft ett dåligt kapacitetsutnyttjande. Dessa två vore därför de enklaste att plocka bort från elförsörjningen. Våra beräkningar visar att ytterligare nerläggningar skulle driva upp priserna betydligt mera. Om man räknar bort även produktionen i Ringhals 1 kan den genomsnittliga prisökningen ändå nå upp till 10 procent, eller 1300 kronor per år för en eluppvärmd villa.

Kostnaderna för enskilda företag är svåra att uppskatta eftersom skillnaderna kan vara stora företagen sinsemellan. En permanent ökning av elpriset i storleksordningen 3,6-10 procent skulle dock sannolikt skapa problem, speciellt för elintensiv industri verksam på en internationell marknad och som därför inte kan ta ut kostnadsökningar i form av höjda priser för kunderna.

Pristoppar uppstår under några få vintertimmar på året när det är kallt i kombination med begränsade möjligheter att importera el från kontinenten. Detta är viktigt att känna till för att förstå konsekvenserna av att stänga ner kärnkraft. I våra beräkningar förklarar höga priser under en tiondel av timmarna hälften av de totala prisökningarna.

Miljöpartiet menar att förnybar energi, exempelvis vindkraft, kan ersätta kärnkraften.

Det är dock tveksamt huruvida vindkraft kan kompensera prisökningarna. Vindkraft är endast tillgänglig när det blåser, och det finns ingen garanti att vinden blåser speciellt mycket just de timmarna elen behövs som mest.

Vi kan tyvärr bara skatta prisökningarna för Norden som helhet eftersom elbörsen endast lämnar ut data gemensam för alla de nordiska länderna. Av allt att döma skulle priset i vissa elområden öka mer än beräkningen ovan eftersom flaskhalsar i elnätet begränsar möjligheten att ersätta bortfallet av kärnkraftsproduktion med import av el från våra grannländer. Konsumenterna i elområde Stockholm skulle bli särskilt hårt drabbade eftersom det är där all svensk kärnkraft är placerad.

Vår bedömning är att elsystemet har goda förutsättningar att klara av ett produktionsbortfall motsvarande Oskarshamn 1 och 2 om man samtidigt kan acceptera ett något förhöjt elpris.

Ytterligare nedläggningar skulle dock driva upp priset flerfaldigt och därmed kräva en betydligt mer ambitiös omställning av elsystemet.

Ett sätt att motverka stora prisökningar vore att bygga bort flaskhalsar i elnätet inom Sverige och till utlandet.

Thomas Tangerås

Docent, Institutet för Näringslivsforskning.

Erik Lundin

Handelshögskolan i Stockholm och Institutet för Näringslivsforskning